01413406

Declassified to Public
12 June 2020

លេខ៖ D345/1

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des Tribunaux cambodgiens

ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
Office of the Co-Investigating Judges
Bureau des co-juges d'instruction

ឯកសារបានទទួល
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/date de reception): 16 / 03 / 2017
ម៉ោង (Time/Heure): 14:15
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង /Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស

ចំពោះមុខ ៖ **សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត**

កាលបរិច្ឆេទ ៖ **ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៧**

ភាសា ៖ **អង់គ្លេស & ខ្មែរ [អង់គ្លេស ភាសាដើម]**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ៖ **សម្ងាត់**

ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ១៣ របស់ អោ អាន

ផ្ញើជូន៖

សហព្រះរាជអាជ្ញា

ជា លាង
Nicholas KOUMJIAN

មេធាវីការពារក្តី អោ អាន

មុំ លុជ្ស
Richard ROGERS
Göran SLUITER

សហមេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ជេត វណ្ណលី
ហុង គឹមសួន
គីម ម៉េងឃី
ឡោ ជុនធី
សំ សុគង់
ស៊ិន ស៊ីវ៉ន
ទី ស្រីនណា
វ៉េន ពៅ

Laure DESFORGES
Isabelle DURAND
Emmanuel JACOMY
Martine JACQUIN
Lyma NGUYEN
Nushin SARKARATI

I. ប្រវត្តិនីតិវិធី

១. ករណីខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ស.ច.ស") នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ បានចុះបញ្ជីនៅថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ និងថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៧។

២. នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦ ស.ច.ស បានជូនដំណឹងភាគីទាំងអស់អំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរលើ អោ អាន រំឮកភាគីទាំងអស់ថា ភាគីមានរយៈពេល ១៥ ថ្ងៃចាប់ពីពេលជូនដំណឹងនេះ ដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមទៀត[1] ហើយបានបង្គាប់ឱ្យបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំង អោ អាន ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤[2]។ នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦ ខ្ញុំបានពន្យារពេលកំណត់ដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមរហូតដល់ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ២០១៧[3]។

៣. នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៧ មេធាវីការពារក្តី អោ អាន ("មេធាវីការពារក្តី") បានដាក់ *សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ១៣* ("សំណើ") ដែលក្នុងសំណើនេះ មេធាវីការពារក្តីបានស្នើសុំ ស.ច.ស ផ្តល់ជូនការវិភាគកំហុសមួយចំនួនដែលបានចោទនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ[4]។

II. សារណា

៤. មេធាវីការពារក្តី អះអាងថា ខ្លួនបានរកឃើញភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាសំខាន់ៗចំនួន ៣២ ករណី រវាងខ្សែអាត់សំឡេងនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីជាមួយនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទាំងនោះ។

---

[1]សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារD334 *សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំង អោ អាន* ថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦។

[2]សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D334/1 *ដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿង អោ អាន ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤* ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦។

[3]សំណុំរឿង០០៤/២ ឯកសារ D340/1 *ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ អោ អាន សុំពន្យារពេលកំណត់ដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមក្រោយពីមានការជូនដំណឹងអនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង* ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦។

[4]សំណុំរឿង០០៤/២ ឯកសារ D345 *សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ១៣ របស់ អោ អាន* ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦។

មេធាវីការពារក្ដី បញ្ជាក់ថា ភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងនេះនាំឱ្យដកចេញពីកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយនូវភស្ដុតាងដោះបន្ទុក ហើយនាំឱ្យបន្ថែម ឬបំផ្លើសភស្ដុតាងដាក់បន្ទុក[5]។

៦. មេធាវីការពារក្ដី អះអាងថា ភាគច្រើនក្នុងករណីទាំងនេះដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើ ភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាកើតឡើងដោយសារការបកប្រែមិនត្រឹមត្រូវទៅជាភាសាអង់គ្លេសដែលអ្នកបកប្រែផ្ទាល់មាត់បានបកឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេត[6]។

៧. មេធាវីការពារក្ដី ស្នើសុំ ស.ច.ស ផ្ដល់ជូនការវិភាគភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងនេះ និង/ឬដាក់ប្រតិចារឹកនៃខ្សែអាត់សំឡេងឱ្យនៅជាប់ជាមួយនឹងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីភស្ដុតាងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ[7]។

៨. បន្ថែមពីលើនេះទៀត មេធាវីការពារក្ដី អះអាងថា ដោយសារចាំត្រូវស៊ីពេលច្រើនដើម្បីត្រួតពិនិត្យភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយជាមួយនឹងខ្សែអាត់សំឡេង ទើបមេធាវីការពារក្ដី អាចត្រឹមតែបានវិភាគកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយចំនួនតែ ២៦ ប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ មេធាវីការពារក្ដី បានបង្ហាញកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ"*សំខាន់ៗ*"ចំនួន ៣០ ថែមទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿងដែលមានខ្សែអាត់សំឡេង។ ដោយពិចារណាថា "*ភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាមានច្រើន និងមានភាពធ្ងន់ធ្ងរដូចមានរៀបរាប់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ក*" ទើបមេធាវីការពារក្ដី ស្នើសុំ ស.ច.ស បង្គាប់ឱ្យមានការវិភាគបន្ថែមទៀតលើចំណុចដែលអាចមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា តាមការផ្ដួចផ្ដើមដោយខ្លួនឯងរបស់ ស.ច.ស ឬក៏ផ្ដល់ពេលជូនមេធាវីការពារក្ដីចំនួន ៦០ ថ្ងៃដើម្បីធ្វើការវិភាគថែមទៀតក្នុងគោលបំណងដាក់សេចក្ដីបន្ថែមលើសំណើ[8]។ កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយទាំង ៣០ នោះ មិនបានបង្ហាញនៅក្នុងសំណើ ឬ ឧបសម្ព័ន្ធ ក ទេ។

---

[5]ដូចជើងទំព័រខាងលើ កថាខណ្ឌ ១៦។ សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D345.2 *ឧបសម្ព័ន្ធ ក* ("ឧបសម្ព័ន្ធ ក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើ"។

[6]សំណើ កថាខណ្ឌ ១៩-២៥។

[7]ដូចជើងទំព័រខាងលើ កថាខណ្ឌ ៣០។

[8]ដូចជើងទំព័រខាងលើ កថាខណ្ឌ ២៩។

01413409

III. ពិភាក្សា

ក. លក្ខណៈនៃសំណើ

៩. មេធាវីការពារក្តី បានរៀបចំសំណើជាលក្ខណៈសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ។ ប៉ុន្តែ អ្វីដែលមេធាវីការពារក្តី ស្នើសុំ គឺកែតម្រូវកំណត់ហេតុកិច្ចស៊ើបសួរដែល ក.ស.ច.ស បានបំពេញរួចហើយ។ ហេតុនេះ ខ្ញុំមិនជឿថា សំណើស្ថិតនៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ "បន្ថែម"ដែលអាចស្នើសុំឱ្យបំពេញយោងតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៦(១)ឡើយ។

១០. ប៉ុន្តែ សំណើចោទថា មានកំហុសនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ រួមមាន ការមិនបានកត់ត្រាភស្តុតាងដោះបន្ទុក ហេតុនេះអាចប៉ះពាល់ អោ អាន។ វិធានផ្ទៃក្នុង ៧៦(៧) និងយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បង្ហាញថា នៅពេលជំនុំជម្រះក្តី មេធាវីការពារក្តីអាចមិនឱ្យលើកឡើងពីភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាដែលបានចោទទាំងនេះឡើយ ប្រសិនបើ អោ អាន ត្រូវចោទបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះនៅពេលដែលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ក្នុងករណីដែលភាពមិនស៊ីសង្វាក់បែបនេះអាចត្រូវរកឃើញ ហើយលើកឡើងមកតវ៉ាមុនពេលចាប់ផ្តើមជំនុំជម្រះ[9]។ ក្រោយពីពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹងសហសេវិកជាតិ រួចមក ខ្ញុំសូមជូនដំណឹងភាគីទាំងអស់ថា ជាគោលការណ៍ សំណើសុំកែតម្រូវបែបនេះដែលធ្វើឡើងមិនមែនក្នុងគោលបំណងសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទេ អាចដាក់បាននៅក្រៅរយៈពេលដែលមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៦(១)។ ប៉ុន្តែ ត្រូវច្បាស់ថា សំណើបែបនេះមិនអាចដាក់ក្រោយរយៈពេលដែលភាគីទាំងអស់ត្រូវបញ្ចេញយោបល់អំពីលទ្ធផលនៃកិច្ចស៊ើបសួរឡើយ ហេតុនេះ ខ្ញុំនឹងមិនទទួលយកសំណើបែបនេះឡើយបន្ទាប់ពីបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ។ ដោយពិចារណាលើគោលបំណងនៃរយៈពេលដែលមានចែងនៅវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៦(១)ទោះបីជាមិនអាចអនុវត្តបានក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ពោលគឺដើម្បីកម្រិតការដាក់ឯកសារឱ្យនៅតិចបំផុតតាមការចាំបាច់ដើម្បីការពារគោលជំហររបស់ភាគីទាំងអស់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវបន្ទាប់ពីការជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរនោះ ទើបខ្ញុំក៏នឹងតម្រូវថា ភាគីណាដែលធ្វើសំណើបែបនេះ

---

[9]សំណុំរឿង 00២ ឯកសារ E251 *សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនប្រក្រតីដែលតាមការចោទប្រកាន់ថាបានកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ(ឯកសារលេខ E221, E223, E224, E224/2, E234, E234/2, E241* និង *E241/1)* ថ្ងៃទី ០៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២("សេចក្តីសម្រេចពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនប្រក្រតី") កថាខណ្ឌ ២០-២២ និង ២៥-២៨។

នាពេលអនាគតមុនពេលចេញដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅពិនិត្យនោះ ត្រូវតែបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់សម្រាប់សំណើសុំកែតម្រូវនីមួយៗថា ត្រូវតែតម្រូវឱ្យកែតម្រូវដើម្បីបញ្ចៀសការប៉ះពាល់*ជាក់ស្តែង* ឬដើម្បីកែតម្រូវកំហុស*ធ្ងន់ធ្ងរ* ដែលអាចមិនឱ្យតវ៉ាបាននៅដំណាក់កាលជំនុំជម្រះក្តី។ តាមធម្មតា គ្រាន់តែកែតម្រូវលេខឯកសារ កំហុសឆ្គងអក្សរ ភាពខុសគ្នាតិចតួចរវាងពាក្យពេចន៍នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយជាមួយនឹងខ្សែអាត់សំឡេងដែលមិនបានបំភ្លៃអត្ថន័យពាក្យពេចន៍ ។ល។ នឹងមិនស្ថិតនៅក្នុងករណីនេះឡើយ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ នៅពេលជំនុំជម្រះក្តី ភាគីទាំងអស់នឹងអាចសួរដេញដោលសាក្សីដោយផ្ទាល់ ចំពោះភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាដែលអាចមាននៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ។

ខ. អង្គសេចក្តីនៃសំណើ

i. យោបល់បឋម

១១. នៅក្នុងការវិភាគខាងក្រោមនេះ ខ្ញុំនឹងពិនិត្យមើលកំហុសដែលបានចោទ ដោយយោងតាមលេខរៀងដែលមេធាវីការពារក្តី ប្រើប្រាស់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើ។

១២. មេធាវីការពារក្តី បានជួយផ្តល់ប្រតិចារឹក និងការបកប្រែភាសាពីខ្សែអាត់សំឡេងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធ ប៉ុន្តែ សម្រាប់ការវិភាគផ្ទាល់ខ្លួនខ្ញុំវិញ ខ្ញុំត្រូវតែពឹងផ្អែកលើប្រតិចារឹក និងការបកប្រែភាសាដោយឯករាជ្យពីខ្សែអាត់សំឡេងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធទាំងនោះដែលធ្វើឡើងដោយអង្គភាពបកប្រែភាសា។ ប្រតិចារឹកទាំងនេះ ("ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស") នឹងដាក់ជាឧសម្ព័ន្ធភ្ជាប់ជាមួយនឹងដីកាសម្រេចនេះ។

១៣. ខ្ញុំសូមរំឭកថា វិធានផ្ទៃក្នុង មិនតម្រូវឱ្យថតយកសំឡេងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីឡើយ[10] ហើយ ការអនុវត្តបច្ចុប្បន្ននេះដែលថតយកសំឡេងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីគឺជានីតិវិធីអាចជ្រើសរើសបានដែលខ្ញុំបានសម្រេចអនុវត្តដើម្បីបង្កើនតម្លាភាព[11]។ ខ្ញុំសូមរំឭកថែមទៀតថា មានការសន្មតជាមុនថាអាចទុកចិត្តបានចំពោះកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ដោយយល់ឃើញថាមានវិធានការពារបានអនុវត្តនៅក្នុងអំឡុងពេលស្តាប់ចម្លើយ រួមមានការអានកំណត់ហេតុ

[10]សូមមើលវិធានផ្ទៃក្នុង ២៥(៤)។

[11]សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D266 *អនុស្សរណៈពី ស.ច.ស.អ ផ្ញើជូនអ្នកស៊ើបអង្កេតទាំងអស់នៅ ក.ស.ច.ស ពាក់ព័ន្ធនឹង "សេចក្តីណែនាំស្តីពីការថតការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី"* ថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥។

ស្តាប់ចម្លើយឱ្យសាក្សីស្តាប់ឡើងវិញនៅពេលចុងបញ្ចប់នៃការស្តាប់ចម្លើយ ក្នុងគោលបំណង ដើម្បីឱ្យកែតម្រូវ និង/ឬបន្ថែមសេចក្តីចូលក្នុងកំណត់ហេតុ[12]។

១៤. ចុងក្រោយ ការធ្វើកំណត់ហេតុការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នៅ អ.វ.ត.ក គឺជានីតិវិធីស្មុគស្មាញ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាផ្សេងៗដូចជា ការបកប្រែភាសា(ករណីភាគច្រើន)ជាការបកប្រែបណ្តាក់ ជាពីរភាសាមានលក្ខណៈខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងផ្នែកលំដាប់លំដោយពាក្យពេចន៍ វេយ្យាករណ៍ និងវប្បធម៌។ បទពិសោធន៍តាមរយៈការស៊ើបសួរសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ បានបង្ហាញថា នៅពេលខ្លះ និងដោយសារមូលហេតុផ្សេងៗគ្នាមួយចំនួន ទើប កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ អាចមិនបានកត់ត្រាឡើងវិញនូវព័ត៌មានដែលសាក្សីបានប្រាប់ ឱ្យដូចតាមលំដាប់លំដោយដែល ព័ត៌មាននោះបានប្រាប់ឡើយ។ ឧទាហរណ៍ ករណីនេះកើតឡើងនៅពេលដែលអ្នកស៊ើបអង្កេត និងសាក្សី និយាយឆ្លើយឆ្លងគ្នាលើសពីមួយសំណួររួចមក អ្នកប្រតិចារឹកចាំបាច់ត្រូវឱ្យអ្នក បកប្រែ ជួយដើម្បីកត់ត្រាការនិយាយឆ្លើយឆ្លងគ្នានេះ។ ក្នុងករណីបែបនេះ អាចថា ព័តមាន ដែលសាក្សីបានផ្តល់មកជាផ្នែកណាមួយនៃចម្លើយណាមួយ ត្រូវបានកត់ត្រាទុកនៅកំណត់ ហេតុស្តាប់ចម្លើយ នៅផ្នែកណាមួយនៃចម្លើយបន្ទាប់ទៅវិញ។

១៥. ជាការអនុវត្តល្អបំផុត ខ្ញុំចង់បានកំណត់ហេតុឱ្យដូចពាក្យពេចន៍ដើម ហើយខ្ញុំបានបង្គាប់ឱ្យ អ្នកស៊ើបអង្កេតធ្វើដូច្នេះ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនចាត់ទុកថា វិធានការនេះតម្រូវឱ្យកែតម្រូវអត្ថបទកំណត់ ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ទេ ដរាបណា ព័ត៌មានដែលបានកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ បានឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងត្រឹមត្រូវពីភស្តុតាងដែលសាក្សីបានផ្តល់ឱ្យនៅក្នុងអំឡុងពេលស្តាប់ចម្លើយ ។ ការអនុវត្តនេះ ដូចខ្ញុំបានសម្រេចពីមុន និងដូចដែល អ.ប.ជ បានសម្រេចគាំទ្រដែរ[13] គឺមិន មានបំណងកំណត់បទដ្ឋានអប្បបរិមាផ្លូវច្បាប់ទេ ហើយការធ្វើផ្សេងពីនេះដូចជា ការអនុវត្ត ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គឺជាការស្របច្បាប់តាមច្បាប់កម្ពុជា និងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[14]។

---

[12]សូមមើលសំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D296/1/1/4 *សាលដីកាលើសំណើរបស់ អោ អាន សុំធ្វើមោឃភាពកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយដែលមិនមានខ្សែអាត់សំឡេង* ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦(“សាលដីកាទាក់ទងនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយដែលមិនបានថតសំឡេង”) កថាខណ្ឌ ២២។

[13]សាលដីកាទាក់ទងនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយដែលមិនបានថតសំឡេង កថាខណ្ឌ ១៩-២៦។

[14]តាមច្បាប់កម្ពុជា កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ គឺជា *“របាយការណ៍ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានរៀបចំស្តីពីចម្លើយពាក់ព័ន្ធរបស់សាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬជនជាប់ចោទ”* សូមមើលសំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D274/1

ii. ឯកសារ D219/541 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម ធឿន

១៦. **កំហុសទី ១ ដែលបានចោទ ៖** ដូចបានពន្យល់នៅខាងលើនៅផ្នែក III (ខ)(i) ការថតយកសំឡេងមិនមែនជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីទេ ហើយ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ដែលបានកត់ត្រាដោយប្រើប្រាស់នីតិវិធី និងវិធានការរពារយ៉ាងច្បាស់លាស់ គឺមានការសន្មតជាមុនថាអាចទុកចិត្តបាន។ ហេតុនេះ ការណ៍ដែលថា ចម្លើយណាមួយមិនអាចស្តាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង គឺមិនប៉ះពាល់ដល់សុពលភាព ឬភាពអាចទុកចិត្តបាននៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធឡើយ។

១៧. ចំពោះប្រយោគរបស់អ្នកបកប្រែ ដែលបកថា *"ទេ ពីព្រោះខ្ញុំមិនឮកែនិយាយ"* ប៉ុន្តែ ប្រតិចារឹកវិញដាក់ថា *"ខ្ញុំមិនបានដឹងច្រើនពីទ្រឹស្តីទេ"* មេធាវីការពារក្តី មិនបានបង្ហាញការបញ្ជាក់ថាតើការប្រើប្រាស់ពាក្យ "ទ្រឹស្តី" ជាជាងពាក្យ "និយាយ" ធ្វើឲ្យចម្លើយនេះកាន់តែដាក់បន្ទុកយ៉ាងណានោះទេ។ ខ្ញុំយល់ឃើញថា ភាពខុសគ្នានេះមិនជាក់ស្តែងទេតាមខ្លឹមសារនៃការស្តាប់ចម្លើយនេះ។

១៨. **កំហុសទី ២ ដែលបានចោទ ៖** មេធាវីការពារក្តី បានអង្កេតយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ចម្លើយ ៨៨ ប្រើកិរិយាសព្ទ"ធ្វើទារុណកម្ម" រីឯខ្សែអាត់សំឡេងវិញ បង្ហាញថា សាក្សីបានប្រើកិរិយាសព្ទ "ធ្វើបាប"។ ប៉ុន្តែ ភាពខុសគ្នានេះមិនមាននៅក្នុងសំណៅដើមជាភាសាខ្មែរនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទេ ដោយក្នុងសំណៅដើមនេះប្រើពាក្យ "ធ្វើបាប"។ សំណៅជាភាសាអង់គ្លេសនៃចម្លើយ ៨៨ បានកែតម្រូវហើយឥឡូវនេះ ហើយកិរិយាសព្ទ "ធ្វើទារុណកម្ម"បានជំនួយដោយ "ធ្វើបាប"វិញ។

១៩. មេធាវីការពារក្តី ចោទថា ការប្រើពាក្យ "ធ្វើទារុណកម្ម" គឺមានលក្ខណៈកាន់តែដាក់បន្ទុក[15]។ ប៉ុន្តែ ដោយសារថា កាលៈទេសៈអង្គហេតុលេចចេញពីភស្តុតាង មិនមែនចេញពីពាក្យពេចន៍ដែលប្រើដោយសាក្សី ឬសមាជិកណាម្នាក់នៅក្នុងក្រុមស៊ើបអង្កេតទេ ទើបកាលៈទេសអង្គហេតុ

ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ អោ អាន សុំបកប្រែ និងធ្វើប្រតិចារឹកខ្សែអាត់សំឡេង និងដាក់ឯកសារមួយចំនួនចូលក្នុងសំណុំរឿង ថ្ងៃទី ០៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៦ កថាខណ្ឌ ២០-២១។

[15] ឧបសម្ព័ន្ធ ក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើ កំហុសទី ២ ដែលបានចោទ។

គឺជាកត្តាពាក់ព័ន្ធដើម្បីសម្រេចថាតើធាតុផ្សំផ្លូវច្បាប់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយត្រូវបានបំពេញដែរ ឬអត់។

២០. **កំហុសទី ៣ ដែលបានចោទ ៖** ព័ត៌មានតែមួយគត់ដែលបាត់ពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ គឺឈ្មោះប្រធានមន្ទីរ "អួន"។ ប៉ុន្តែ ច្បាស់គឺថា សាក្សីបាននិយាយសំដៅលើប្រធានមន្ទីរម្នាក់។ ជាងនេះទៀត អង្គហេតុដែលថា ប្រធានមន្ទីរគឺឈ្មោះ អួន បានកត់ត្រាយ៉ាងច្បាស់នៅចម្លើយ ១៥ និង ៤៥[16]។ ហេតុនេះ ខ្ញុំមិនជឿថា មេធាវីការពារក្តី បានបង្ហាញឱ្យឃើញថាបានបាត់ការបញ្ជាក់មួយនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយដែលអាចដោះបន្ទុកទេ។

២១. **កំហុសទី ៤ ដែលបានចោទ៖** កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ បានកត់ត្រាយ៉ាងច្បាស់ថា សាក្សីមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងច្រើនជាមួយនឹងឈ្មោះ អួន ដែលជាមេរបស់សាក្សី[17]។ ហេតុនេះ អង្គហេតុដែលថាមានការជួបគ្នាជាច្រើនរវាងអ្នកទាំងពីរ មិនបានកត់ត្រានៅក្នុងចម្លើយ ៣១ គឺមិនមែនជាអង្គហេតុដែលមានន័យថាលុបចោលភស្តុតាងដែលអាចដោះបន្ទុកចេញពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទេ។

iii. D219/542 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ នុត គឹមណាង

២២. ជាបឋម ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញថា រយៈពេលពិតប្រាកដនៃការស្តាប់ចម្លើយនេះ ដូចបានកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ គឺ ១ ម៉ោង និង ២៦ នាទី (រាប់បញ្ចូលទាំងការអានកំណត់ហេតុ) តែ ខ្សែអាត់សំឡេងវិញ មានតែ ៣៨ នាទី។ ការស្តាប់ចម្លើយនេះបានធ្វើឡើងដោយអ្នកស៊ើបអង្កេតតែមួយ ដែលនៅថ្ងៃបន្ទាប់ក៏បានធ្វើការស្តាប់ចម្លើយឯកសារ D219/543 ដូចបានពិភាក្សានៅផ្នែកបន្ទាប់ខាងក្រោមនេះ ហើយការស្តាប់ចម្លើយនេះក៏មានរយៈពេលយូរជាងខ្សែអាត់សំឡេងជាក់ស្តែងផងដែរ។ បញ្ហានេះអាចបណ្តាលមកពីកំហុសបច្ចេកទេស ឬក៏ដំណើរការណាមួយដោយចៃដន្យដែលបិទម៉ាស៊ីនថតសំឡេងនៅពេលដែលគ្មានមនុស្សនិយាយ (ការបិទបែបនេះក៏អាចកើតឡើងផងដែរនៅពេលដែលសំឡេងព្ធតិចពេកដែលម៉ាស៊ីនថតសំឡេងមិនអាចចាប់បាន)។ ប៉ុន្តែ ទាំងនេះគ្រាន់តែជាសម្មតិកម្មទេ។ គួរឱ្យសោកស្តាយ ទោះបី

---

[16]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D219/541 *កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម ធឿន* ថ្ងៃទី ០៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ERN01157489, ERN01157492។

[17]ដូចជើងទំព័រខាងលើ ERN01157492, ERN01157493, ERN01157494, ERN01157495។

ជាបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹងបុគ្គលដែលបានចូលរួមការស្តាប់ចម្លើយទាំងនេះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅតែមិនច្បាស់អំពីមូលហេតុដែលមិនបានថតសំឡេងបានអស់បែបនោះដែរ។

២៣. ជាងនេះទៀត ខ្ញុំបានកត់សម្គាល់ឃើញករណីមួយចំនួនដែលសាក្សី គ្រាន់តែមានសំឡេងថតជាប់បាននិយាយតែពីរពាក្យ ឬបីពាក្យទេ ប៉ុន្តែបន្ទាប់មក អ្នកបកប្រែ បានបកប្រែប្រយោគពេញលេញ និងច្បាស់លាស់ឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេត។ ខ្ញុំបានណែនាំឱ្យបុគ្គលិករបស់ខ្ញុំ ទៅជួបជាមួយនឹងអ្នកបកប្រែ ដែលបានជួយការស្តាប់ចម្លើយនេះ ព្រមទាំងការស្តាប់ចម្លើយឯកសារ D219/543 គឺលោក សួរ សុខាល័យ ដើម្បីស្វែងរកមូលហេតុនៃភាពខុសគ្នាទាំងនេះ។ អ្នកបកប្រែរូបនេះ ចាំបានល្អអំពីការស្តាប់ចម្លើយទាំងនោះ ហើយបានពន្យល់ថា គាត់បានបកប្រែបណ្តើរ មិនមែនបណ្តាក់ទេ។ ត្រង់នេះ អ្នកបកប្រែរូបនេះបានចាប់ផ្តើមបកប្រែឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេតភ្លាមៗ បន្ទាប់ពីសាក្សីចាប់ផ្តើមនិយាយ ដោយមិនរង់ចាំសាក្សីបញ្ចប់ចម្លើយទេ ពីព្រោះថា ជាធម្មតា នេះគឺជាការអនុវត្តនៅក្នុងការស្តាប់ចម្លើយដែលធ្វើឡើងដោយ ក.ស.ច.ស។ ហេតុនេះហើយទើប ចម្លើយរបស់សាក្សី ភាគច្រើនគឺមិនអាចស្តាប់ឮ ពីព្រោះថាត្រូវគ្របដោយសំឡេងរបស់អ្នកបកប្រែ។ ជាគោលការណ៍ ករណីបែបនេះគឺដូចគ្នានឹងករណីដែលសំឡេងរបស់សាក្សី មិនអាចស្តាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេងដែរ ហើយក៏មានសំអាងហេតុដូចគ្នានឹងសំអាងហេតុដែលខ្ញុំបានផ្តល់ជូនសម្រាប់កំហុសទី ១ ដែលបានចោទដែរ។

២៤. ប៉ុន្តែ ការបកប្រែបណ្តើរដែលធ្វើឱ្យចម្លើយរបស់សាក្សីមិនអាចស្តាប់ឮ ពិតជាប៉ះពាល់ដល់គោលបំណងនៃការថតយកសំឡេងការស្តាប់ចម្លើយឱ្យដូចដើម។ ការអនុវត្តបែបនេះនឹងលែងប្រើប្រាស់ហើយនៅក្នុងការស្តាប់ចម្លើយនាពេលអនាគតដែលធ្វើឡើងដោយការិយាល័យរបស់ខ្ញុំ ហើយខ្ញុំបានបង្គាប់ឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេតរួចហើយ។

២៥. **កំហុសទី ៥ ដែលបានចោទ៖** ខ្សែអាត់សំឡេង មិនបានថតសំឡេងសាក្សី ដែលបាននិយាយថា នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមមកដល់ គេចាត់ឱ្យធ្វើស្រែ។ ប៉ុន្តែ ព័ត៌មាននេះបែរជាបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ២ នៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ[18]។ ដោយពិចារណាឃើញថា សាក្សីបានបញ្ជាក់ពីភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបន្ទាប់ពីអានឱ្យស្តាប់រួច ហើយមួយផ្នែកធំនៃការ

[18]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D219/542 *កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នុត គឹមណាង* ថ្ងៃទី ០៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ERN01157502។

ស្តាប់ចម្លើយនេះបានបាត់ពីខ្សែអាត់សំឡេង ទើបខ្ញុំជឿថា ក្នុងករណីនេះ សំឡេងរបស់អ្នកបកប្រែបានក្របលើសំឡេងរបស់សាក្សី ហេតុនេះចម្លើយរបស់សាក្សីមិនអាចស្តាប់ឮបានឡើយ។

២៦. ខ្ញុំក៏កត់សម្គាល់ថា នៅចម្លើយ ២ សាក្សីបាននិយាយសំដៅលើពេលភ្លាមៗបន្ទាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ និងរយៈពេលមុនហេតុការណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទលើ អោ អាន។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត ការរៀបចំឱ្យមានការងារសហករណ៍ មិនមែនជាភស្តុតាងឧក្រិដ្ឋទេ។

២៧. **កំហុសទី ៦ ដែលបានចោទ៖** នៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេងផ្នែកដែលមេធាវីការពារក្តី បានបង្ហាញ សាក្សីគ្រាន់តែបានបញ្ជាក់ថា *"ចាប់ពី ឆ្នាំ ១៩៧៣"* ចំណែកឯ ចម្លើយ ១០ វិញ កត់ត្រា សាក្សី បញ្ជាក់ថា ស្រេង នៅក្តាប់ពីឆ្នាំ ១៩៧៣ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៦ ជាពេលដែលគេយកគាត់ទៅបាត់។ ខ្ញុំជឿថា ជាថ្មីម្តងទៀត ការដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថា ចម្លើយរបស់សាក្សី មិនមាននៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង គឺបណ្តាលមកពីការបកប្រែបណ្តោញរបស់អ្នកបកប្រែ។ តាមពិត នៅចម្លើយ ១១ ដល់ ១៣ សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា ស្រេង បានបាត់ខ្លួន ហើយត្រូវគេជំនួសនៅឆ្នាំ ១៩៧៦ ដែលនេះមិនទំនងជាអ្វីដែលអ្នកបកប្រែ បានស្មាននៅចម្លើយ ១០ ឡើយប្រសិនបើ សាក្សីមិនទាន់បានផ្តល់ព័ត៌មាននេះនោះទេ[19]។ ហេតុនេះ ខ្ញុំជឿថា កាលបរិច្ឆេទឆ្នាំ ១៩៧៦ មិនមែនជាកាលបរិច្ឆេទដែលអ្នកបកប្រែ បានប្រាប់ទាំងមិនត្រឹមត្រូវនោះទេ ប៉ុន្តែជាកាលបរិច្ឆេទបានមកពីការដឹងរបស់សាក្សី។

iv. ឯកសារ D219/543 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណាំ ម៉ុន[20]

២៨. មេធាវីការពារក្តី បានចោទថាមានភាពខុសគ្នាយ៉ាងច្រើនរវាងខ្សែអាត់សំឡេងនៃការស្តាប់ចម្លើយនេះ ជាមួយនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ។ ការវិភាគជាបឋមបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានករណីយ៉ាងច្រើនដែលសាក្សី មានសំឡេងថតជាប់បាននិយាយតែមួយពាក្យ ឬពីរពាក្យទេ ហើយបន្ទាប់មក មានការបកប្រែយូរជាង និងកាន់តែលម្អិត។ ដូចបានកត់សម្គាល់នៅខាង

---

[19]ដូចដើងទំព័រខាងលើ ERN01157503, ERN01157504។

[20]ដូចបានកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ រយៈពេលពិតប្រាកដនៃការស្តាប់ចម្លើយនេះ(មិនរាប់បញ្ចូលពេលសម្រាក) គឺ ២ ម៉ោង ២១ នាទី រាប់បញ្ចូលទាំងការអានឱ្យស្តាប់ឡើងវិញ។ ប៉ុន្តែ ខ្សែអាត់សំឡេង មានរយៈពេលតែ ៩០ នាទី រាប់បញ្ចូលទាំងការអានឱ្យស្តាប់ឡើងវិញនៅពេលចុងបញ្ចប់នៃការស្តាប់ចម្លើយ។ ដូច្នេះ រវាងពេលចាប់ផ្តើម និងពេលបញ្ចប់ការស្តាប់ចម្លើយនេះ មានរយៈពេល ៩២ នាទី មិនបានថតសំឡេង។

លើដែរនៅផ្នែកកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ D219/542 នៅក្នុងការស្ដាប់ចម្លើយនេះ អ្នកបកប្រែបានប្រើវិធីបកប្រែបណ្ដើរ ហេតុនេះមានតែផ្នែកដំបូងនៃចម្លើយរបស់សាក្សីតែប៉ុណ្ណោះដែលអាចស្ដាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង។

២៩. ប៉ុន្តែ ដោយពិនិត្យឃើញថា ករណីយ៉ាងច្រើនដែលបញ្ហានេះបានកើតឡើង ខ្ញុំបានស្នើសុំឱ្យធ្វើប្រតិចារឹកទាំងស្រុងពីខ្សែអាត់សំឡេងនេះ("ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន"[21]។ ប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន បង្ហាញឱ្យឃើញថា សាក្សីរូបនេះបានដឹងលម្អិតអំពីព័ត៌មានដែលមេធាវីការពារក្ដី បានចោទថាអ្នកបកប្រែជាអ្នកផ្ដល់ឱ្យ ដូច្នេះការបង្ហាញនេះបញ្ជាក់ពីការពន្យល់របស់អ្នកបកប្រែដែលថា ការប្រើវិធីបកប្រែបណ្ដើរធ្វើឱ្យផ្នែកខ្លះនៃចម្លើយរបស់សាក្សី មិនអាចស្ដាប់ឮ។ នៅក្នុងការវិភាគរបស់ខ្ញុំលើកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ D219/543 ខ្ញុំពឹងផ្អែកលើប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន និងប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស (ផ្នែកខ្លះ)[22]។

៣០. កំហុសទី ១៧ ដែលបានចោទ (សូមមើលខាងក្រោម) គឺជាករណីមួយក្នុងចំណោមករណីដែលសាក្សីផ្ដល់ចម្លើយដូចជាពីរពាក្យទេ បន្ទាប់មក អ្នកបកប្រែផ្ដល់ចម្លើយយ៉ាងច្បាស់លាស់ និងលម្អិត។ ទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់នៅកំហុសទី ១៧ សំណួរ និងចម្លើយជាបន្តបន្ទាប់រហូតដល់ចម្លើយ ១១២ បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ចម្លើយដែលអ្នកបកប្រែបានបកប្រែគឺផ្អែកលើព័ត៌មានដែលសាក្សីបានផ្ដល់ឱ្យ។ ដោយសារកំហុសទី ១៧ ដែលបានចោទ មានលក្ខណៈអាចបញ្ជាក់ពីពិត ទើបខ្ញុំនឹងវិភាគបញ្ហានេះមុនពេលវិភាគកំហុសផ្សេងទៀតដែលបានចោទទាក់ទងនឹងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ D219/543 ។

៣១. **កំហុសទី ១៧ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្ដី ត្រឹមត្រូវដែលបានកត់សម្គាល់ថា សាក្សី មិនអាចឮសំឡេងនិយាយថាបានផ្ដល់ព័ត៌មានដែលបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ១១២ ថាមានរណ្ដៅសាកសពពីរ ឬបីកន្លែងនៅជិតវត្តព្រៃទទឹង ទេ។ មេធាវីការពារក្ដី ចោទថា អ្នកបកប្រែ បានបន្ថែមព័ត៌មាននេះ ដែលមេធាវីការពារក្ដីអះអាងថាជាព័ត៌មានដាក់បន្ទុក។ ប៉ុន្តែ នៅចម្លើយ ១១៣ ដល់ ១១៦ ដូចបានបញ្ជាក់តាមរយៈប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន សាក្សីបានផ្ដល់ព័ត៌មានលម្អិត

[21]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D345/1.3 *ឧបសម្ព័ន្ធ គ៖ ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស(ទាំងស្រុង)ពីខ្សែអាត់សំឡេង D219/543R*។

[22]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D345/1.4 *ឧបសម្ព័ន្ធ ឃ៖ ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស(ផ្នែកខ្លះ)ពីខ្សែអាត់សំឡេង* D219/543R (*ប្រតិចារឹកផ្នែកខ្លះរបស់ ក.ស.ច.ស ទាក់ទងនឹង ណាំ ម៉ុន*)។

អំពីរណ្តៅសាកសពពីរកន្លែងដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងចម្លើយរបស់អ្នកបកប្រែ ជាពិសេសអំពីទីតាំង ស្ថានភាពរក្សារណ្តៅសាកសពទាំងនោះ និងមានស្នាមឈាមនៅក្បែរទីតាំងទាំងនោះ[23]។ ចម្លើយយ៉ាងលម្អិតរបស់សាក្សីអំពីរណ្តៅសាកសពទាំងនោះ បញ្ជាក់ថា គាត់ដឹងអំពីរណ្តៅសាកសពទាំងនោះ ហើយគាត់ក៏បាននិយាយរួចហើយអំពីរណ្តៅសាកសពទាំងនោះ (អ្នកបកប្រែមិនអាចបង្កើតចម្លើយដែលថៃដន្យដូចនឹងអ្វីដែលសាក្សីបានឃើញនៅពេលគាត់នៅវត្តព្រៃទទឹងនោះទេ)។ មិនមានសេចក្តីសន្និដ្ឋានសមហេតុណាផ្សេងទៀតឡើយ។

៣២. ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងបន្តធ្វើការវិភាគ ដោយចាប់ផ្តើមពីកំហុសទី ១ ដែលបានចោទទាក់ទងនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ D219/543 ដោយនៅចាំទុកថា ផ្នែកផ្សេងទៀតនៃការស្តាប់ចម្លើយនេះទំនងជាបាត់ពីខ្សែអាត់សំឡេង។

៣៣. **កំហុសទី ៧ ដែលបានចោទ៖** ព័ត៌មានអំពីព្រៃទទឹងនៅចម្លើយ ៣ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ គឺទទួលបានពីសាក្សី។ អ្នកបកប្រែ មិនបានបង្អាក់សាក្សី ហើយក៏មិនបានបន្ថែមព័ត៌មានលើកចម្លើយរបស់សាក្សីដែរ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ជាថ្មីម្តងទៀត គាត់ប្រើវិធីបកប្រែបណ្តោញ។ ចំណុចនេះក៏ច្បាស់ផងដែរតាមរយៈចម្លើយ ៥, ៧ និង ១១ នៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ហើយក៏មានការបញ្ជាក់ថែមទៀតតាមរយៈប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន ដែលក្នុងប្រតិចារឹកនេះសាក្សី ត្រូវបានថតសំឡេងយ៉ាងច្បាស់ថា ឡានបានទម្លាក់គាត់ និងអ្នកទោសផ្សេងទៀតនៅព្រៃទទឹង ហើយត្រូវគេដាក់ខ្នោះនៅទីនោះ។

៣៤. **កំហុសទី ៨ ដែលបានចោទ៖** ព័ត៌មានដែលថា អ្នកទោសផ្សេងទៀតត្រូវបានដឹកទៅវត្តភ្នំប្រុសដែលបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ៧ និង ៨ មិនមែនទទួលបានពីអ្នកបកប្រែទេ ប៉ុន្តែទទួលបានពីសាក្សី។ នៅក្នុងប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន សាក្សី មានសំឡេងថតជាប់បាននិយាយថា "*អាពេលគេដឹកមក គេអត់...គេទម្លាក់ពួកខ្ញុំហើយ គេដឹកអ្នកទោសពីហ្នឹង...*"[24]។ បន្ទាប់ពីឆ្លើយឆ្លងគ្នាមួយភ្លែតជាមួយនឹងអ្នកបកប្រែ ក្នុងនោះចម្លើយរបស់សាក្សីផ្នែកខ្លះមិនអាចស្តាប់ឮដោយសារ

---

[23]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D219/543 *កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណាំ ម៉ុន* ថ្ងៃទី ០៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥("កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ណាំ ម៉ុន") ERN01157521។ ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ២៤។

[24]កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ណាំ ម៉ុន ERN01157512, ERN01157513។ ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ៦-៨។

បកប្រែបណ្ដេញ សាក្សី មានសំឡេងថតជាប់បានបញ្ជាក់ថា អ្នកទោសផ្សេងទៀត ត្រូវបាន ដឹកទៅ"*ភ្នំស្រីភ្នំប្រុស*"[25]។

៣៥. **កំហុសទី ៩ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្ដី ចោទថា ព័ត៌មានដែលបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ៥ ត្រូវអ្នកបកប្រែ បន្ថែមនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ ដោយសាក្សីពិតជាមិនបានផ្ដល់ភស្ដុតាងនេះឡើយ។ ព័ត៌មាននេះរួមមាន ក) គេប្រាប់អ្នកទោសថា ពួកគេនឹងត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញ ខ) គេមិនបានប្រាប់អ្នកទោសថាគេនឹងយកទៅដាក់គុកទេ និង គ) អ្នកទោសសុទ្ធតែមកពីកំពង់ចាម។

៣៦. ប៉ុន្ដែ ប្រតិចារិកណាំ ម៉ុន បង្ហាញថា ព័ត៌មាននៅចំណុច ក និង ខ គឺទទួលបានពីសាក្សី។ ចំពោះចំណុច ក អ្នកបកប្រែបានសួរ "*ពេលគេទម្លាក់មីងនៅវត្តព្រៃទទឹង ដែលជាគុកហ្នឹង គេពន្យល់ប្រាប់អ្នកទាំងនោះថាម៉េចទៅ? ពន្យល់ពីរឿងករណីមីងនេះ គេពន្យល់ថាម៉េច គេនិយាយថាម៉េច?*"។ ចំពោះសំណួរនេះ សាក្សីឆ្លើយថា "*គេគ្រាន់តែដាក់ទៅ គេអត់មានពន្យល់*"[26]។ ចំពោះចំណុច ខ សាក្សីមានសំឡេងថតជាប់បាននិយាយសំដៅលើអ្នកទោសថា "*ថាឱ្យមកស្រុក*"[27]។

៣៧. អង្គហេតុដែលថា អ្នកទោសមកពីកំពង់ចាម គឺមិនអាចបានស្ដាប់ឮទេនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង។ ប៉ុន្ដែ សាក្សីត្រូវបានអានឱ្យស្ដាប់ព័ត៌មាននេះឡើងវិញនៅពេលចុងបញ្ចប់នៃការស្ដាប់ចម្លើយ ហើយគាត់បានបញ្ជាក់ថាត្រឹមត្រូវ។ ដោយពិចារណាឃើញថា មិនទំនងជាថាអ្នកបកប្រែអាចដឹងពីទីកន្លែងដើមរបស់អ្នកទោស និងករណីផ្សេងទៀតដែលបាត់សំឡេងនៅក្នុងការស្ដាប់ចម្លើយនេះ ទើបខ្ញុំសន្និដ្ឋានថា ព័ត៌មាននេះគឺទទួលបានពីសាក្សី ប៉ុន្ដែ មិនអាចស្ដាប់ឮដោយសារការបកប្រែបណ្ដេញ។

៣៨. **កំហុសទី ១០ ដែលបានចោទ៖** សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើគាត់ និងអ្នកទោសផ្សេងទៀតប្រឆាំង "*គេយកយើង*"[28]។ ប៉ុន្ដែ អ្នកបកប្រែ បកប្រែថា "*គេយកយើងទៅសម្លាប់*"[29] ដែល

---

[25]ប្រតិចារិក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ៦។

[26]ប្រតិចារិក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ៧។

[27]ប្រតិចារិក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ៨-៩។

[28]ប្រតិចារិក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ១១។

01413419

នេះក៏ជាភាសាដែលប្រើនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយដែរ។ នេះគឺជាភាពខុសគ្នាផ្នែកខ្លឹមសារដែលបង្កើនលក្ខណៈភស្តុតាងដាក់បន្ទុក។ មិនច្បាស់អំពីមូលហេតុដែលមានភាពខុសគ្នានេះទេ។

៣៩. ដូចបានកត់សម្គាល់ខាងលើរួចហើយ ខ្សែអាត់សំឡេងនៃការស្ដាប់ចម្លើយនេះគឺមានកំហុសឆ្គង ៖ ខ្សែអាត់សំឡេងខ្លីជាងការស្ដាប់ចម្លើយជាក់ស្ដែង ហើយផ្នែកខ្លះមិនអាចស្ដាប់ឮដោយសារការបកប្រែបណ្ដើរៗ។ ប៉ុន្តែ នៅពេលដែលប្រៀបធៀបចម្លើយទទួលបានពីសាក្សី ជាមួយនឹងការបកប្រែទទួលបានពីអ្នកបកប្រែ គឺដូចករណីផ្សេងទៀតនៅក្នុងការស្ដាប់ចម្លើយដែរ ខ្ញុំមិនបានរកឃើញតម្រុយបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ផ្នែកខ្លះនៃចម្លើយនេះមិនអាចស្ដាប់ឮ ឬក៏មិនបានថតសំឡេងជាប់ដែរ។ ប៉ុន្តែ ប្រវែងចម្លើយ និងលំដាប់ពាក្យនៃចម្លើយរបស់សាក្សី និងការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ បង្ហាញថា ការបកប្រែនេះគឺជាបកប្រែឱ្យយល់អំពីភស្តុតាងរបស់សាក្សី។

៤០. ខ្ញុំកត់សម្គាល់ថា សាក្សីពិតជាបានបញ្ជាក់ពីភាពត្រឹមត្រូវនៃចម្លើយនោះបន្ទាប់ពីអានឱ្យស្ដាប់រួច ដែលនេះគឺជាកត្តាមួយដែលខ្ញុំបានពិចារណានៅពេលផ្សេងទៀតក្នុងការទទួលយកភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ យើងមានភាពខុសគ្នាផ្នែកខ្លឹមសារនៅក្នុងកំណត់ហេតុ មិនមែនដោយសារ ខ្សែអាត់សំឡេងមិនអាចស្ដាប់ឮ ឬមិនមានផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធនោះទេ។ ការទទួលស្គាល់របស់សាក្សីអំពីកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ អាចបង្ហាញថា ដោយបានបញ្ជាក់ថា អ្នកទោសនឹងត្រូវយកទៅ សាក្សីបង្ហាញដោយប្រយោលថា អ្នកទោសនឹងត្រូវគេសម្លាប់(ជាសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដែលហាក់ដូចជាសមហេតុផលដោយពិនិត្យមើលភស្តុតាងទាំងអស់ដែលទទួលបានពីសាក្សី[30] ប៉ុន្តែ ខ្ញុំយល់ឃើញថា កាលៈទេសៈនៃករណីនេះ និងភាពយុត្តិធម៌ចំពោះជនត្រូវចោទ តម្រូវឱ្យបកស្រាយចម្លើយ ២៣ ស្របតាមខ្សែអាត់សំឡេង។

៤១. យ៉ាងណាក៏ដោយ ផលប៉ះពាល់ដែលអាចបង្កឡើងដោយភាពខុសគ្នានេះគឺមានកម្រិតទាប ពីព្រោះថា សាក្សីមិនបាននិយាយសំដៅលើហេតុការណ៍ឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ណាមួយឡើយ

---

[29] *ប្រតិចារិកផ្នែកខ្លះរបស់ ក.ស.ច.ស ទាក់ទងនឹង ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ២។*

[30] សូមមើលប្រតិចារិក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ១៨ ដែលសាក្សីបានបញ្ជាក់ថា អ្នកដែលគេយកទៅនឹងបាត់ខ្លួន។

ប៉ុន្តែ គាត់គ្រាន់តែពន្យល់អំពីអ្វីគាត់គិតថានឹងកើតឡើងក្នុងករណីដែលអ្នកទោសបានប្រឆាំង។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំនឹងមិនពិចារណាតែចម្លើយ ២៣ តែមួយមុខថាជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា អ្នកទោសនឹងត្រូវគេសម្លាប់ប្រសិនបើប្រឆាំងនៅពេលកំពុងជាប់ឃុំខ្លួននៅវត្តព្រៃទទឹងទេ។

៤២. **កំហុសទី ១១ ដែលបានចោទ៖** យោងតាមប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងអំឡុងពេលសួរចម្លើយ គាត់មិនហ៊ានប្រាប់ឈ្មោះឪពុកគាត់ទេ ដោយសារខ្លាចគេចោទថាជា"ខ្មែរ"[31]។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី មានចម្លើយកត់ត្រាបញ្ជាក់ថា គាត់មិនហ៊ានប្រាប់ឈ្មោះឪពុកគាត់ទេ ព្រោះខ្លាចគេថាជាខ្មែរសេរីអា[32]។ ហេតុនេះ ព័ត៌មាននេះមិនបានបន្ថែមដោយអ្នកបកប្រែទេ ប៉ុន្តែទទួលបានពីសាក្សី។ ការបកប្រែពាក្យថា "ខ្មែរ"ជាសេរីអា គឺជាការបកប្រែមិនច្បាស់ ប៉ុន្តែ ខ្លឹមសារភស្តុតាងនេះមិនបានប៉ះពាល់ទេ (ពាក្យពីរនេះនៅក្នុងបរិបទនៃការស្តាប់ចម្លើយនេះ មានខ្លឹមសារស្មើគ្នា សូមមើលចម្លើយ ២១ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ដែលសាក្សីបញ្ជាក់ថា អ្នកទោសត្រូវគេសួរថាតើជាសេរីអា ដែរឬអត់[33])។

៤៣. **កំហុសទី ១២ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តី ចោទថា ការបញ្ជាក់នៅចម្លើយ ៥៤ "*គ្រាន់តែដើរយាម ខ្លះគេបញ្ជាឱ្យមកវាយមនុស្ស*" គឺមិនមាននៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេងទេ ហើយបំផ្លើសភស្តុតាងដាក់បន្ទុក។ ប៉ុន្តែ តាមប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស សាក្សីបាននិយាយថា អ្នកយាម"*ទៅវ៉ៃមនុស្សអីចឹងទៅ*"[34]។ ហេតុនេះ ខ្ញុំជឿថា កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីខ្សែអាត់សំឡេង បានត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់។

៤៤. **កំហុសទី ១៣ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តី ចោទថា នៅចម្លើយ ៧១ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ អ្នកបកប្រែបន្ថែមព័ត៌មានដាក់បន្ទុកអំពីការឃើញឯកសារដែល ប្រាក់ យុត បានធ្វើនៅគុកនោះ។ ប៉ុន្តែ ផ្ទុយពីប្រតិចារឹកដែលទទួលបានពីមេធាវីការពារក្តី ប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន បង្ហាញថា សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា ឯកសារបានរៀបចំធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់នៅវត្តព្រៃទទឹង បន្ទាប់មកឱ្យទៅនីរសារ។ តាមរយៈការឆ្លើយឆ្លងគ្នារវាងសាក្សី ជាមួយនឹង

---

[31]ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ១១។

[32]កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ណាំ ម៉ុន ERN01157513។

[33]ដូចដើងទំព័រខាងលើ ERN01157513។

[34]*ប្រតិចារឹកផ្នែកខ្លះរបស់ ក.ស.ច.ស ទាក់ទងនឹង ណាំ ម៉ុន* ទំព័រ ៣។

អ្នកស៊ើបអង្កេត បានឱ្យដឹងថា នីរសារម្នាក់ក្នុងចំណោមនោះបង្ហាញឱ្យឃើញថាគឺជានីរសាររបស់ ប្រាក់ យុត[35]។ ហេតុនេះ ព័ត៌មានអំពីការឃើញឯកសារដែលបានធ្វើនៅគុកនោះ មិនមែនបន្ថែមដោយអ្នកបកប្រែទេ។

៤៥. ប៉ុន្តែ ពាក្យថា "ឯកសារ" បែរជាកត់ត្រាថាជា"បញ្ជីឈ្មោះ"វិញនៅចម្លើយ ៧១ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ។ ហេតុនេះ ដូចករណីកំហុសទី ១០ ដែលបានចោទដែរ តាមរយៈប្រតិចារឹក មិនមានការបង្ហាញច្បាស់ថា ប្រយោគរបស់សាក្សីអាចស្តាប់ឮតែខ្លះតែប៉ុណ្ណោះទេ។ ជាពិសេស សាក្សីក៏បានបញ្ជាក់ថា គាត់មិនដែលឃើញខ្លឹមសារឯកសារនោះទេ ដែលនេះហាក់បង្ហាញថា គាត់មិនស្ថិតនៅក្នុងតួនាទីមួយដែលអាចបញ្ជាក់ថាឯកសារដែលគាត់ឃើញគេបញ្ជូនទៅឱ្យនីរសារនោះគឺជាឯកសារប្រភេទអ្វីទេ។

៤៦. ចំពោះផលប៉ះពាល់ដែលអាចបង្កឡើងដោយភាពខុសគ្នានេះ ខ្ញុំយល់ឃើញថា ពាក្យថា "បញ្ជី" ដោយមិនបានបញ្ជាក់ថាមានអ្វីនៅក្នុងបញ្ជីនោះ និងមានបំណងអ្វី គឺមិនមានលក្ខណៈដាក់បន្ទុកខ្លាំងដូចពាក្យថា "ឯកសារ"ទេ។

៤៧. ក្នុងករណីណាក៏ដោយ នៅក្នុងការវាយតម្លៃរបស់ខ្ញុំលើភស្តុតាង ខ្ញុំនឹងមិនពឹងផ្អែកលើចម្លើយ ៧១ ដើម្បីធ្វើជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា បញ្ជីឈ្មោះអ្នកទោសបានធ្វើនៅវត្តព្រៃទទឹងទេ។

៤៨. **កំហុសទី ១៤ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តី ចោទថា ព័ត៌មានដែលថាឯកសារដែលបានធ្វើនៅគុកនោះបានប្រគល់ឱ្យនីរសារ ហើយបានកត់ត្រាចូលក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ប៉ុន្តែមិនមានសំឡេងថតជាប់ទេ។ ដូចដែលប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន បានបង្ហាញ ការចោទប្រកាន់នេះមិនត្រឹមត្រូវទេ។ បន្ទាប់ពីគេសួរអំពីលក្ខណៈឯកសារនោះមក សាក្សី មានសំឡេងថតជាប់បាននិយាយថា គាត់អត់ដឹងពីខ្លឹមសារឯកសារនោះទេ ហើយគាត់"*ឃើញតែគត់ រួចទៅ... នីរសារគេយកទៅ*"[36]។

៤៩. **កំហុសទី ១៥ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តី ចោទថា ព័ត៌មាននៅចម្លើយ ៩៥ គឺទទួលបានពីអ្នកបកប្រែ មិនមែនពីសាក្សីទេ។ បើតាមមេធាវីការពារក្តី នៅពេលដែលគេសួរ "*តើអ្នក*

---

[35]ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ១៨-១៩។

[36]ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ១៨។

ដែលនៅទីនោះ ប្រកាន់ឥរិយាបថបែបណាពេលយាយ យុត មកម្តងៗ? ពេលយាយយុត ហ្នឹងមកម្តងៗ គេៗ ធ្វើឬកពារយ៉ាងម៉េចដែរ?' សាក្សីគ្រាន់តែឆ្លើយថា "*អ្នកយាមនៅនុំង*"។

៥០. ផ្ទុយពីប្រតិចារឹករបស់មេធាវីការពារក្តី ប្រតិចារឹកណាំ ម៉ុន បង្ហាញថា ចម្លើយរបស់សាក្សីគឺថា "*ការពារឯនុំង ក៏គេ...*"[37]។ ចម្លើយ ៩៥ កត់ត្រាចម្លើយសាក្សី ថា "*ពេលយាយ យុត មកម្តងៗ ខាងទាហាននៅខាងការពារនោះក៏គោរពគាត់ដែរ*"។ ផ្នែកខ្លះនៃចម្លើយសាក្សីអាចមិនបានស្តាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង។ មិនគិតពីបញ្ហានេះទេ ចម្លើយ ៩៥ ឆ្លុះបញ្ចាំងបានគ្រប់គ្រាន់ពីព័ត៌មានដែលទទួលបានពីសាក្សី ហើយភាពខុសគ្នារវាងខ្សែអាត់សំឡេងជាមួយនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ គឺមិនជាក់ស្តែង និងមិនមានផលប៉ះពាល់ទេ។

៥១. **កំហុសទី ១៦ ដែលបានចោទ៖** អង្គហេតុដែលថា អ្នកយាមកាន់តែតឹងរឹងដាក់អ្នកទោសនៅពេលដែលប្រាក់ យុត នៅ មិនអាចស្តាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង ប៉ុន្តែមានកត់ត្រានៅចម្លើយ ៩៦។

៥២. ដោយពិចារណាឃើញថា សាក្សីបានបញ្ជាក់ពីភាពត្រឹមត្រូវនៃព័ត៌មាននេះនៅពេលចុងបញ្ចប់នៃការស្តាប់ចម្លើយ និងដោយគ្មានការបង្ហាញផ្ទុយពីនេះ ទើបខ្ញុំជឿថា ចម្លើយរបស់សាក្សីគ្រាន់តែមិនអាចស្តាប់ឮដោយសារការប្រើវិធីបកប្រែបណ្តើរៗ។

៥៣. **កំហុសទី ១៨ ដែលបានចោទ៖** នៅចម្លើយ ៥០ ឆ្លើយតបនឹងសំណួរ "*តើលោកស្រីដឹងថាអ្នកណាសម្រេចលើជោគវាសនាថាយកអ្នកទោសនៅវត្តព្រៃទទឹងយកទៅណាមកណា?...*" កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយកត់ត្រាចម្លើយសាក្សី ឆ្លើយថា "*ខ្ញុំអត់ដឹងទេ*"។ មេធាវីការពារក្តីចោទថា ចម្លើយនេះមិនបានបញ្ចូលព័ត៌មានអាចដោះបន្ទុកដែលទទួលបានពីសាក្សី ជាពិសេសព័ត៌មានដែលសាក្សីបាននិយាយថា "*ខ្ញុំអត់ដឹងទេ គ្រាន់តែដឹងថាមានស្ត្រីម្នាក់ យុត*"។ ប៉ុន្តែព័ត៌មាននេះមានកត់ត្រាយ៉ាងច្បាស់នៅចម្លើយ ៥១[38]។ ហេតុនេះ ព័ត៌មានអាចដោះបន្ទុកដែលមេធាវីការពារក្តី បានលើកឡើង មិនបានលុបចេញពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទេ។

V. D219/544 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ផុន ហេង

---

[37]ប្រតិចារឹក ណាំ ម៉ុន ទំព័រ ២២។

[38]ចម្លើយ ៥១ សរសេរថា៖ "កាលនោះ ខ្ញុំអត់ដឹទេ គ្រាន់តែដឹងថា មានស្រីម្នាក់ យុត។ ចំណែកប្រុស ខ្ញុំអត់ស្គាល់ទេ ស្គាល់តែស្រីឈ្មោះ យុត" *សូមមើល* កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ណាំ ម៉ុន ERN01157516។

៥៤. **កំហុសទី ១៩ ដែលបានចោទ៖** ចំពោះចម្លើយរបស់សាក្សីដែលមិនអាចស្តាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង ខ្ញុំយោងលើការពិភាក្សានៅកំហុសទី ១ ដែលបានចោទខាងលើ។ ចំពោះការចោទប្រកាន់ថាបានបន្ថែមភស្តុតាងដាក់បន្ទុក សាក្សីបានផ្តល់ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីការសម្លាប់អ្នកទោស គឺផ្តល់ភស្តុតាងនេះភ្លាមៗបន្ទាប់ពីមានការឆ្លើយឆ្លងគ្នាដែលមេធាវីការពារក្តី បានលើកឡើង[39]។ ហេតុនេះ ខ្ញុំជឿថា កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយនេះគឺត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់ ហើយគ្មានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកបានបន្ថែមចូលក្នុងកំណត់ហេតុនេះដោយមិនត្រឹមត្រូវឡើយ។

៥៥. **កំហុសទី ២០ ដែលបានចោទ៖** ចំពោះចម្លើយរបស់សាក្សីដែលមិនអាចស្តាប់ឮនៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង ខ្ញុំយោងលើការពិភាក្សានៅកំហុសទី ១ ដែលបានចោទខាងលើ។ ខ្ញុំក៏កត់សម្គាល់ថា នៅចម្លើយ ២៤ ក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សាក្សីបានបញ្ជាក់រួចហើយ ថា គេដាក់អ្នកជម្លៀសមកពីភូមិភាគបូព៌ានៅវត្តតាមះ[40]។

៥៦. **កំហុសទី ២១ ដែលបានចោទ៖** ចម្លើយ ៧៤ កត់ត្រាសាក្សី ឆ្លើយថា គាត់មិនដែលបានចូលរួមពិធីរៀបការទេ ប៉ុន្តែ “*បើគេរៀបការ គេរៀបជាគូៗ ហើយធ្វើនៅកន្លែងឃុំ*”។ មេធាវីការពារក្តី កត់សម្គាល់ថា នៅផ្នែកនេះនៃខ្សែអាត់សំឡេងដែលខ្លួនបានធ្វើប្រតិចារឹក សាក្សីគ្រាន់តែបញ្ជាក់ថា គាត់មិនដែលចូលរួមពិធីរៀបការទេ។ ហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តី ចោទថា ព័ត៌មានដាក់បន្ទុកអំពីការរៀបការជាគូៗដែលបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ៧៤ ត្រូវអ្នកបកប្រែ បន្ថែមទេ។

៥៧. ខ្ញុំកត់សម្គាល់ថា នៅចម្លើយ ៧១ សាក្សី មានចម្លើយកត់ត្រាថា “*កាលនោះ មានការរៀបចំម្តងដប់ គូ ម្តង ប្រាំគូ តាមភូមិ*” ។ នៅចម្លើយ ៧៥ សាក្សីបានបញ្ជាក់ឡើងវិញថា គាត់មិនដែលបានចូលរួមពិធីរៀបការជាគូៗទេ ប៉ុន្តែ គាត់បានដឹងថា គេរៀបការប្រាំគូនៅពេលតែមួយ [41]។ មេធាវីការពារក្តី មិនបានចោទថាមានភាពខុសគ្នារវាងចម្លើយ ៧១ និងចម្លើយ ៧៥ ជាមួយនឹងខ្សែអាត់សំឡេងទេ។ ហេតុនេះ ខ្ញុំជឿថា ចម្លើយ ៧៤ មិនបានបន្ថែមព័ត៌មានដាក់បន្ទុកដោយមិនត្រឹមត្រូវចូលក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទេ ហើយ ព័ត៌មានអំពីការរៀបការជាគូៗដែលគេរៀបឱ្យគឺទទួលបានពីសាក្សី ហើយតាមពិតគឺជាភស្តុតាងឮពីគេ។

---

[39]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D345/1.5 *ឧបសម្ព័ន្ធ ង៖ ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស ពីខ្សែអាត់សំឡេង D219/544R*។

[40]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D219/544 *កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុន ហេង* ថ្ងៃទី ០៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ERN01157527។

[41]ដូចជើងទំព័រខាងលើ ERN01157531។

៥៨. **កំហុសទី ២២ ដែលបានចោទ៖** ចំពោះចម្លើយដែលមិនអាចស្ដាប់ឮ ខ្ញុំយោងលើការពិភាក្សានៅកំហុសទី ១ ដែលបានចោទខាងលើ។

vi. D219/606 កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ជា ខេងថៃ

៥៩. **កំហុសទី ២៣ ដែលបានចោទ៖**ព័ត៌មានលម្អិតខ្លះអំពីចម្លើយរបស់សាក្សីបង្ហាញឱ្យឃើញថាបានបាត់ពីចម្លើយ ៤៣ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ។ ប៉ុន្តែ សម្ភារៈផ្គត់ផ្គង់ និងតួនាទីរបស់ភូមិភាគ និងតំបន់ក្នុងការបែងចែកសម្ភារៈផ្គត់ផ្គង់ ជាព័ត៌មានដែលបានបាត់ពីចម្លើយ ៤៣ គឺមានការពន្យល់យ៉ាងច្បាស់នៅចម្លើយ ៤៤ ដល់ចម្លើយ ៥១[42]។ ហេតុនេះ គ្មានព័ត៌មានដែលអាចដោះបន្ទុកត្រូវបានលុបចេញពីកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយទេ។

vii. D219/609 កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី សំរិទ្ធ អន

៦០. **កំហុសទី ២៤ ដែលបានចោទ៖** យោងតាមប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស សាក្សីបានរៀបរាប់ ថាឈ្មោះ "អ៊ី" គឺជាមេឃុំម្នាក់ក្នុងចំណោមមេឃុំដែលគេសម្លាប់[43]។ ប៉ុន្តែ នៅចម្លើយ ១១ សាក្សីបានប្រាប់ឈ្មោះមនុស្សដែលគាត់បានបញ្ជាក់នៅចម្លើយ ១២ ថាបានស្លាប់ទាំងអស់។ ជាងនេះទៀត នៅចម្លើយ ១៣ សាក្សីបញ្ជាក់ថា មេឃុំ "ត្រូវបានស្លាប់ដោយអង្គការជាអ្នកបញ្ជា"[44]។ ហេតុនេះ ខ្ញុំជឿថា កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីចម្លើយរបស់សាក្សី បានយ៉ាងត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់ ហើយគ្មានព័ត៌មានដាក់បន្ទុកដែលអ្នកបកប្រែបានបន្ថែមដោយមិនត្រឹមត្រូវទេ។

viii. D219/731 កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ញ៉ែម ចេន

៦១. **កំហុសទី ២៥ ដែលបានចោទ៖** សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា ការចាប់ខ្លួនអតីតសមាជិកគណៈតំបន់បានធ្វើឡើងមុនពេល អោ អាន មកដល់។ ព័ត៌មាននេះបានកត់ត្រាយ៉ាងត្រឹមត្រូវនៅក្នុង

---

[42]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D219/606 *កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ជា ខេងថៃ* ថ្ងៃទី ១៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ERN01175103, ERN01175104។

[43]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D345/1.7 *ឧបសម្ព័ន្ធ ឆ៖ ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស ពីខ្សែអាត់សំឡេង D219/609R*។

[44]សំណុំរឿង ០០៤/២ ឯកសារ D219/609 *កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី សំរិទ្ធ អន* ថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ERN01175124។

កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ។ យោងតាមប្រតិចារិក ក.ស.ច.ស គឺមិនច្បាស់ថាតើសាក្សីបាននិយាយថាការចាប់ខ្លួនទាំងនោះបានកើតឡើង ប៉ុន្មានថ្ងៃ ឬប៉ុន្មានខែ មុនពេលតា អាន មកដល់ទេ[45]។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ក៏កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយមិនបានបញ្ជាក់ពីរយៈពេលប៉ុន្មានទេ មុនពេល តា អាន មកដល់ដែលការចាប់ខ្លួនទាំងនោះបានកើតឡើង។ ពាក្យថា "*ប៉ុន្មានខែ*"នៅចម្លើយ ៧ សំដៅលើរយៈពេលដែលសាក្សីបានឃើញគេដឹកមនុស្សដែលគេចាប់ខ្លួនពីភូមិភាគបូព៌ា មិនមែនសំដៅលើពេលដែលគេចាប់ខ្លួនអតីតសមាជិកតំបន់ឡើយ។ ហេតុនេះ ការចោទប្រកាន់របស់មេធាវីការពារក្ដី គឺផ្អែកលើការយល់ច្រឡំ។

៦២. **កំហុសទី ២៦ ដែលបានចោទ៖** ចម្លើយ ៥២ បញ្ជាក់ថា ឈ្មោះ ង៉ូវ គឺជាមេបញ្ជាការ ឬជាមេរបស់ កែ[46]។ ហេតុនេះ ឈ្មោះ ង៉ូវ នៅចម្លើយ ៥១ មិនមែនជាការបន្ថែមពីអ្នកបកប្រែទេ (អ្នកបកប្រែ មិនអាចស្មានឈ្មោះមេនោះមុនពេលសាក្សីបានបញ្ជាក់នោះទេ)។ ប៉ុន្តែ នេះហាក់ដូចជាករណីមួយក្នុងចំណោមករណី ដូចបានពិភាក្សានៅផ្នែក III (ខ)ខាងលើដែរ ដែលព័ត៌មានទទួលបានពីសាក្សីមិនបានកត់ត្រាតាមលំដាប់លំដោយពិតប្រាកដដូចដែលសាក្សីបានប្រាប់នៅក្នុងអំឡុងពេលស្ដាប់ចម្លើយទេ។

៦៣. ការបញ្ជាក់នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយដែលថា "*អ្នកទាំងពីរជាអ្នកសម្លាប់*" មិនមាននៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេងផ្នែកដែល ក.ស.ច.ស បានត្រួតពិនិត្យទេ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ការបញ្ជាក់នេះមិនបានបន្ថែមព័ត៌មានដាក់បន្ទុកដោយមិនត្រឹមត្រូវនោះទេ ពីព្រោះថា សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា ចំពោះការសម្លាប់អ្នកទោស កែ បានធ្វើតាមបញ្ជាពីមេគាត់(ង៉ូវ)។

៦៤. **កំហុសទី ២៧ ដែលបានចោទ៖** ព័ត៌មានដែលបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ៩០ គឺសង្ខេបយ៉ាងច្បាស់ជាងការឆ្លើយឆ្លងគ្នាជាក់ស្ដែងរវាងអ្នកស៊ើបអង្កេត អ្នកបកប្រែ និងសាក្សីនៅក្នុងការស្ដាប់ចម្លើយ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំយល់ឃើញថា ចម្លើយ ៩០ គឺជាការសង្ខេបយ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីភស្តុតាងរបស់សាក្សី ដោយសារមូលហេតុពីរយ៉ាង។

---

[45]សំណុំរឿង 00៤/២ ឯកសារ D345/1.8 *ឧបសម្ព័ន្ធ ជ៖ ប្រតិចារិក ក.ស.ច.ស ពីខ្សែអាត់សំឡេង D219/731R* ("ប្រតិចារិក ក.ស.ច.ស ទាក់ទងនឹង ញ៉ែម ចេន")។

[46]សំណុំរឿង 00៤/២ ឯកសារ D219/731 *កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ញ៉ែម ចេន* (កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ ញ៉ែម ចេន) ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦ ERN01218075។

៦៥. ទីមួយ យោងតាមប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស សាក្សីបានបញ្ជាក់ថា ការបោសសម្អាតត្រូវបានចាត់ចែងដោយតំបន់ ហើយនៅចម្លើយ ៣ នៃកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ សាក្សីបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា អោ អាន ក្ដាប់តំបន់[47]។ ទីពីរ យោងតាមប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស សាក្សីបានបញ្ជាក់ដូចជា *"រៀបចំតំបន់ហ្នឹង មានតែ ដូចមានតែបញ្ជាតែពីលើទុំងមកដែរ។ មើលស្ដាប់ទៅមានតែមកពី តាពក – កែ ពក គាត់ហៅទៅ គាត់ថា គេបញ្ជាពីលើមក បញ្ជាមើល ហៅតំបន់ទៅ។ តំបន់ទៅ តំបន់ហ្នឹង បញ្ជាឱ្យសន្តិសុខ និយាយទៅក្រសួងសន្តិសុខគេហ្នឹង។ បញ្ជាអីចឹងតែម្ដង"*[48]។ ហេតុនេះ មិនមានព័ត៌មានដាក់បន្ទុកបានបន្ថែមដោយមិនត្រឹមត្រូវចូលក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយទេ។

៦៦. **កំហុសទី ២៨ ដែលបានចោទ៖** ការបញ្ជាក់របស់សាក្សី ដែលថា អោ អាន មិនបានទៅវត្តបាធាយ បានកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ។ ការបញ្ជាក់នេះបង្ហាញ ដោយប្រយោលថា យោងតាមសាក្សី នៅពេលនោះ អោ អាន អាចមិនបានឃើញការសម្លាប់ ដែលអាចកើតនៅពេលដែលសាក្សីចុះទៅទេ។ ខ្ញុំមិនអាចមើលឃើញថាមានការកាត់បន្ថែមភស្តុតាងដោះបន្ទុកចំពោះចំណុចនេះទេ។

ix. D219/762 កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ សាក្សី សារ៉ាយ ហៀន

៦៧. **កំហុសទី ២៩ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្ដី ត្រឹមត្រូវត្រង់ថា ចម្លើយ ១២៣ មិន បាន ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការបញ្ជាក់របស់សាក្សីដែលថា អោ អាន រស់នៅឆ្ងាយពីគាត់ទេ។ ប៉ុន្តែ តាមចម្លើយ ១ និង ១៥ គឺច្បាស់ថា សាក្សីឈរជើងនៅតំបន់ ៤២ ហើយ អោ អាន នៅតំបន់៤១ ដែលនេះគ្រប់គ្រាន់អាចបញ្ជាក់ថា អ្នកទាំងពីររស់នៅឆ្ងាយពីគ្នា[49]។

៦៨. ជាងនេះទៀត មេធាវីការពារក្ដី មិនបានបង្ហាញសូម្បីតែការបង្ហាញជាបឋមក៏ដោយ ក៏ មិនបានបង្ហាញថា ព័ត៌មានដែលបាត់ពីចម្លើយ ១២៣ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ អាចជា

---

[47]ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស ទាក់ទងនឹង ញ៉ែម ចេន។ កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ ញ៉ែម ចេន ERN01218070, ERN01218071។

[48]ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស ទាក់ទងនឹង ញ៉ែម ចេន ទំព័រ ៣។

[49]សំណុំរឿង 00៤/២ ឯកសារ D219/762 *កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី សារ៉ាយ ហៀន* (កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ សារ៉ាយ ហៀន) ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៦ ERN01242620, ERN01242622។

ព័ត៌មានដោះបន្ទុកយ៉ាងណានោះទេ។ នៅចម្លើយ ១២៣ សាក្សីមិនបានផ្តល់ព័ត៌មានអំពី អោ អាន ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃថាចម្លាយប៉ុន្មានដែលអាចជាកត្តាពាក់ព័ន្ធ (ឧទាហរណ៍ ដើម្បីវាយតម្លៃភាពអាចជឿជាក់បាននៃព័ត៌មាននោះ)។ នៅពេលដែលសាក្សីផ្តល់ព័ត៌មានអំពី អោ អាន គាត់បានផ្តល់ព័ត៌មាននេះដោយផ្អែកលើការណ៍ដែលគាត់បានចុះទៅតំបន់ ៤១ ដូចបានកត់ត្រាយ៉ាងច្បាស់នៅចម្លើយ ៧ ដល់ ១៤ ជាពេលតែមួយគត់ដែលគាត់បានឃើញ អោ អាន[50]។

៦៩. ហេតុនេះ ការបាត់ព័ត៌មាននៅចម្លើយ ១២៣ គឺមិនជាក់ស្តែង ហើយក៏មិនប៉ះពាល់ដល់ អោ អាន ដែរ។

x. D219/768 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី ហាក់

៧០. **កំហុសទី ៣០ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញយ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីភាពខុសគ្នារវាងខ្សែអាត់សំឡេងជាមួយនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ដែលជាទូទៅអាចធ្វើឱ្យភស្តុតាងកាន់តែដាក់បន្ទុក[51]។ តាមពិត ទម្រង់នៃការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយអាចត្រូវពិចារណានៅដំណាក់កាលផ្តន្ទាទោស[52]។

៧១. ប៉ុន្តែ បើពិចារណាតាមបរិបទនៃភាពខុសគ្នាដែលមាននៅចម្លើយ ២៧ ភាពខុសគ្នានេះមិនប៉ះពាល់ដល់ អោ អាន ទេ ពីព្រោះថា គាត់មិនត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យចំពោះហេតុការណ៍ដែលសាក្សីបានពិភាក្សា ដែលបានកើតឡើងមុនពេលវិសាលភាពពេលវេលានៃការចោទប្រកាន់មកលើ អោ អាន។

xi. D219/769 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ឹម វើត

៧២. **កំហុសទី ៣១ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តី ចោទថា ឃ្លាខិតខ្មៅនៃការបញ្ជាក់ខាងក្រោមនេះពីសាក្សី ត្រូវបានលុបចោលពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ៖ *"ពេលនោះ អត់សម្លាប់*

---

[50]ដូចជើងទំព័រខាងលើ ERN01242621, ERN01242622។

[51]នៅក្នុងខ្សែអាត់សំឡេង (សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D219/768R *ស៊ីឌី ថតការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី ហាក់)* សាក្សីបញ្ជាក់ថា *"អ្នកដែលរើសហ្នឹងងាប់អស់ហើយ។ គេយកទៅវ៉ៃចោលអស់ហើយ*[...]" ចំណែកឯ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សរសេរថា *"អ្នកដែលគេរើសហ្នឹងគេយកទៅវ៉ៃចោលអស់ហើយ"* (សូមមើលចម្លើយ ២៧) ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ២០១៤។

[52]សំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ F28 *សាលដីកា* ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៣៧៥។

ច្រើនទេ។ ក្រោយៗមកទៀត បានគេ ដែលគេហៅទៅនៅសហករណ៍ថ្មី គេហៅភូមិថ្មីគេនោះ ពេលនោះបានច្រើន ***តែមិនមានការសម្លាប់ច្រើនទេ នៅពេលគេជួរ*** ។

៧៣. ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស និងការបកប្រែ គឺខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងពីប្រតិចារឹក និងការបកប្រែពីមេធាវីការពារក្តី។ ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស និងការបកប្រែ គឺ "*ពេលនោះ អត់ទាន់សម្លាប់ច្រើនទេ ក្រោយៗមកទៀត បានគេ ដែលគេហៅទៅនៅសហករណ៍ថ្មី គេហៅភូមិថ្មីគេនោះ ពេលនោះ បានច្រើន។ អាពេលគេជួរភ្លាមៗនោះ អត់ទាន់ច្រើនទេ*"[53]។

៧៤. ចម្លើយ ១៩ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សរសេរថា៖ "*ពេលនោះ អត់ទាន់សម្លាប់ច្រើនទេ ដល់ពេលគេហៅទៅនៅសហករណ៍ថ្មី បានច្រើន*"[54]។ តាមប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស ខ្ញុំជឿថា ចម្លើយ ១៩ កត់ត្រាឡើងវិញយ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីភស្តុតាងរបស់សាក្សី ហើយគ្មានព័ត៌មានដោះបន្ទុកណាត្រូវបានលុបចោលទេ។

៧៥. **កំហុសទី ៣២ ដែលបានចោទ៖** មេធាវីការពារក្តីត្រឹមត្រូវត្រង់ថា សាក្សីមិនបានប្រើពាក្យ "ប្រជាជន ១៧ មេសា" ដូចបានកត់ត្រានៅចម្លើយ ២៦ ទេ ប៉ុន្តែ ពាក្យនេះឃើញអ្នកបកប្រែប្រើដើម្បីសំដៅលើអ្វីដែលសាក្សី កំណត់ថាជាមនុស្សដែលត្រូវគេជម្លៀសចេញពីភ្នំពេញ។

៧៦. ប៉ុន្តែ ពាក្យថា "ប្រជាជន ១៧ មេសា" ត្រូវគេដឹងជាទូទៅថាស្មើនឹងអ្នកដែលគេជម្លៀសចេញពីក្រុង កាលសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលនេះអាចពន្យល់ពីការបកប្រែឱ្យយល់ន័យពីអ្នកបកប្រែ។ ជាងនេះទៀត សាក្សីមិនបាននិយាយពាក្យថាមន្ត្រីខ្មែរក្រហម ឬ អោ អាន ទេ ហេតុនេះ ការបកប្រែមិនច្បាស់នេះមិនពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់អំពីគោលនយោបាយឧក្រិដ្ឋរបស់ខ្មែរក្រហម ឬក៏ការចោទប្រកាន់អំពីគោលបំណងឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ អោ អាន ដែរ។

៧៧. ហេតុនេះ ខ្ញុំមិនជឿថា ភាពមិនច្បាស់លាស់នេះបានបំផ្លើសតម្លៃភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ដូចដែលមេធាវីការពារក្តី បានចោទឡើយ។

---

[53]សំណុំរឿង004/២ ឯកសារD345/1.11 *ឧបសម្ព័ន្ធ ជ៖ ប្រតិចារឹក ក.ស.ច.ស ពីខ្សែអាត់សំឡេង D219/769R* ទំព័រ ១។

[54]សំណុំរឿង 004/២ ឯកសារ D219/769 *កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ឹម វើត* ថ្ងៃទី ២៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៦ ERN01247487។

IV. សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

៧៨. ការវិភាគខាងលើ មិនគាំទ្រការចោទប្រកាន់របស់មេធាវីការពារក្ដី ដែលថាមានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងច្រើននៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយដូចបានបង្ហាញនៅឧបសម្ព័ន្ធ ក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើទេ[55]។ ផ្ទុយមកវិញ ក្រៅពីភាពខុសគ្នាដូចបានបង្ហាញនៅកំហុសទី ១០ និងកំហុសទី ១៣ ដែលបានចោទ ព្រមទាំងកំហុសមួយក្នុងការបកប្រែកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយទាក់ទងនឹងកំហុសទី ២ ដែលបានចោទនោះ ខ្ញុំបានរកឃើញថា ភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងអស់ផ្សេងទៀតដែលមេធាវីការពារក្ដី បានចោទ គឺមិនមានមូលដ្ឋាន ឬក៏មិនជាក់ស្ដែង ឬក៏មិនប៉ះពាល់ដល់ អោ អាន ទេ។

៧៩. ការចោទប្រកាន់ថាកំហុសមានលក្ខណៈជាទូទៅ និងធ្ងន់ធ្ងរ គឺជាមូលដ្ឋានរបស់មេធាវីការពារក្ដីដើម្បីស្នើសុំផ្នែកទី ២ នៃសំណើ គឺការស្នើសុំវិភាគកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយចំនួន ៣០ បន្ថែមទៀត(ដែលមិនបានបង្ហាញនៅក្នុងសំណើទេ) ឬក៏សុំផ្ដល់ពេល ៦០ ថ្ងៃបន្ថែមទៀតដើម្បីឲ្យមេធាវីការពារក្ដី អាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យដោយខ្លួនឯងបាន។ ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការវិភាគរបស់ខ្ញុំលើកំហុសដែលបានចោទនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ក ខ្ញុំមិនជឿថា សំណើទី ២ របស់មេធាវីការពារក្ដី គឺជាសំណើចាំបាច់ ឬត្រូវតម្រូវឲ្យមាននោះទេ។ សំណើត្រង់ចំណុចនេះក៏មិនច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់ដែរ ពីព្រោះថា កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ យ៉ាងហោចណាស់គួរតែបានបញ្ជាក់ឈ្មោះ ទោះបីជាថា ប្រហែលជាមិនអាចវិភាគបានក៏ដោយ។

តាមសំអាងហេតុខាងលើ ខ្ញុំ ៖

៨០. **អនុញ្ញាតតាម** សំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដី សុំផ្ដល់ការវិភាគកំហុសដែលបានចោទនៅឧបសម្ព័ន្ធក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើ ហើយការវិភាគនេះបានផ្ដល់ជូននៅក្នុងដីកាសម្រេចនេះ។

៨១. **សម្រេចថា** មិនចាំបាច់ធ្វើការកែតម្រូវកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយដែលមេធាវីការពារក្ដី បានបង្ហាញនៅឧបសម្ព័ន្ធ ក ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសំណើទេ ក្រៅពីកែតម្រូវការបកប្រែទៅជាភាសាអង់គ្លេសដូចបានបញ្ជាក់នៅកំហុសទី ២ ដែលបានចោទ។

[55] សំណើ កថាខណ្ឌ ២៩។

៨២. **បដិសេធ**សំណើសុំវិភាគកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយចំនួន ៣០ បន្ថែមទៀត ឬក៏ផ្តល់ពេលវេលាបន្ថែមទៀតដើម្បីឲ្យមេធាវីការពារក្តី ធ្វើការវិភាគដោយខ្លួនឯង។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៧

ចៅក្រម **Michael Bohlander**
សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ
International Co- Investigating Judge
Co-juge d'instruction International